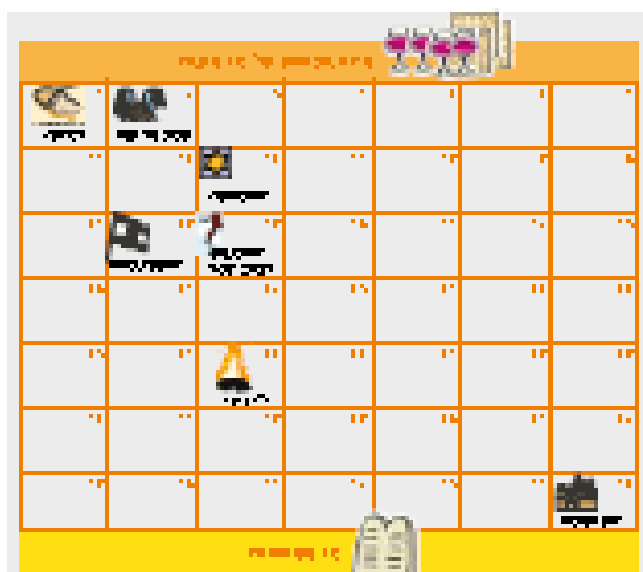

ספירת העומר

רציונל ומטרות היחידה

מהיום השני של חג הפסח ועד היום שלפני חג השבועות, בסך הכול 49 ימים, אנו מצווים לספור בכל יום את ספירת העומר. אם כן, ספירת העומר מגדירה תקופה בלוח העברי ומייחדת אותה משאר הימים בשנה. בתקופה זו נוהגים מנהגי אבלות והיא גדושה בימי זיכרון ובחגים שבהם נדון בהרחבה בפרקים הבאים בתכנית זו. אנו מודעים לכך שהזמן העומד לרשותכם בתקופה זו אינו רב, ולכן לא כללנו ביחידה את המדורים "בסימן קריאה" ו"על קצה הלשון" וגם לא את השעשועון "חידת חג". ביחידה זו נסתפק בדיון בספירה המיוחדת.

ואם הזמן קצר...

ואם הזמן קצר ולא תוכלו ללמד את כל היחידה, אנו ממליצים להעדיף את הוראת המדורים האלה:

1. תעודת זהות
2. פותחים ספר (ובעיקר את לוח ספירת העומר)

תעודת זהות: (א) חזרה על מושגי יסוד

באמצעות תעודת הזהות נחזור על מושגי היסוד הקשורים לספירת העומר.

ספירת העומר היא מצווה מן תורה:
וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמְּחֻרֵת הַשַּׁבָּת, מִיּוֹם הַבִּיאָכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפֶה –
שֵׁשׁ בָּעֶשְׂרֵי בְּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה.
עַד מִמְּחֻרֵת הַשַּׁבָּת הַשֵּׁשִׁי בִּיעֵת תִּסְפְּרוּ חֲמִשָּׁה יָמִים...
(ויקרא, פרק כ"ג פסוקים ט"ו-ט"ז)

■ ביאור הפסוקים

מִמְּחֻרֵת הַשַּׁבָּת: "שבת" כאן היא היום הראשון של חג הפסח. יום זה מכונה "שבת" משום שהוא יום חג (שבתון) ואין עושים בו מלאכה. "ממחרת השבת" – משמע מהיום השני של חג הפסח.

עֹמֶר הַתְּנוּפֶה: "עומר" היא מידת נפח מסוימת, במקרה זה של קמח חיטים. את מידת הקמח הזאת היו מביאים למקדש ומניפים מעל המזבח.
שֵׁשׁ בָּעֶשְׂרֵי בְּתוֹת: כאן "שבת" משמעה שבוע, ו"שבע שבתות" הן שבעה שבועות.

■ סתירה פנימית בפסוקים

בפסוק ט"ו נאמר שיש לספור "שֵׁשׁ בָּעֶשְׂרֵי בְּתוֹת תְּמִימֹת", כלומר שבעה שבועות שלמים, כלומר **49 יום**; ואילו בפסוק ט"ז נאמר "תִּסְפְּרוּ חֲמִשָּׁה יָמִים". להלכה נפסק כי יש לספור 49 יום. אנו פטורים מספירת היום ה-50. יום זה הוא חג השבועות ואנו מחויבים לחגוג אותו.

הקומיקס

בעקבות קריאת הקומיקס נעסוק במהותה של ספירת העומר.

למורה בלבד: רבי יהודה החסיד

לדעת רבי יהודה החסיד (גרמניה, המאה הי"ח), ספירת העומר נועדה להזכיר לעובדי האדמה הטרודים במלאכות הרבות מתי חל חג השבועות ומתי עליהם לעלות לירושלים להביא את עומר החיטים לבית המקדש.

בכיתה רצוי לציין שספירת העומר מקשרת בין יציאת מצרים למתן תורה, היא מביעה את ההשתוקקות להגיע לחג השבועות ולקבל את התורה. כך למשל הסביר הרמב"ם (רבי משה בין מימון, ספרד-מצרים, המאה הי"א).

■ כדי להראות לתלמידים שספירת הימים מאפשרת לבני האדם להרגיש בחלוף הזמן ומסייעת להם להתמודד עם הצפייה למועד מסוים, אפשר לספר על הנוהג לספור את הימים לקראת יום הולדת, לקראת החופשה הגדולה, הבחירות, או כל מאורע חשוב אחר. ספירה זו היא בדרך כלל ספירה לאחור ("עוד _____ ימים ל_____").

■ נוסח הברכה לפני ספירת העומר

את ספירת העומר סופרים בלילה. נוהגים לכלול את הספירה בתפילת מעריב, וחוזרים עליה גם בתפילת שחרית.

לפני ספירת העומר שרים את הקטע המתחיל במילים "הנני מוכן ומזומן..." וממשיכים באמירת הפסוק שלמדנו ("וספרתם לכם...") והפסוק מתהלים צ' ("ויהי נ' עם..."). לאחר מכן נאמרת ברכה. נקרא את הברכה ונבהיר את לשונה.

(בסידורים בהוצאת קרן תל"י בחרנו להביא את המבוא לברכה ("הנני מוכן ומזומן") ואת גוף הברכה ("ברוך אתה ה'... על ספירת העומר") בלבד. ראו בסידור "יחד בתפילה", עמ' 55 ובסידור "שירת הלב", עמ' 186).

■ לוח ספירת העומר

מטרתו העיקרית של לוח ספירת העומר היא לעזור לנו לא להתבלבל בספירה ולהזכיר לנו לספור את כל הימים.

נתבונן בלוח ספירת העומר שבחוברת לתלמידים ונתאר אותו בעזרת שאלות:

– באיזה יום מתחילה ספירת העומר? (למחרת היום הראשון של חג הפסח, כלומר ביום השני של חג הפסח)

– מתי מסתיימת ספירת העומר? (יום לפני חג השבועות)

– כמה ימים סופרים? (49. ראו לעיל את הקטע "סתירה פנימית בפסוקים", עמ' 2)

עתה נעמוד על מבנהו השבועי של לוח ספירת העומר.

כל שורה בלוח מציגה שבוע. בלוח שבע שורות, כנגד שבעת השבועות של ספירת העומר, בכל שורה שבע משבצות, כל משבצת היא יום אחד.

אם כן, בלוח בסך הכול 49 משבצות – כנגד 49 הימים של ספירת העומר.

כדי להדגים את הנלמד, אפשר לברך את הברכה ולספור את היום שהשיעור נערך בו. למשל –

"בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל סְפִירַת הָעוֹמֵר.

הַיּוֹם שְׁמוֹנֶה יָמִים שָׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד וְיּוֹם אֶחָד לְעוֹמֵר."

■ ימים מיוחדים בתקופת העומר

כאמור, בתקופת ספירת העומר ימים המיוחדים רבים (ימי זיכרון וימי חג). נזכר עם התלמידים **בכל אחד מהימים האלה**, בשמו ובמהותו.

במיוחד יש לוודא שהתלמידים יודעים מה מהותם של **שביעי של פסח** (חג שני של פסח, על פי המסורת בשביעי של פסח חצו בני ישראל את יום סוף), ושל **המימונה** (שחוגגים ביום שלמחרת החג השני של פסח, ביום שבו אפשר שוב לאכול חמץ).

נזכיר **מתי** חל כל יום מיוחד (נציין באיזה שבוע של ספירת העומר הוא חל ובאיזה יום באותו שבוע).

נ"ב רצוי לא לדלג על פעילות זו. פעילות זו היא שתאפשר לתלמידים למלא את המשימות שבדף העבודה המצורף בהמשך.

■ ■ דף עבודה: ימים מיוחדים בספירת העומר ■ ■

מטרתו העיקרית של דף העבודה היא לעזור לתלמידים לזכור אילו ימי זיכרון ואילו חגים חלים בתקופה זו ובסדרם (התמצאות בלוח העברי).

■ לפניכם הטבלה המלאה

השיר המתאים	שם היום המיוחד	מספרו של היום בספירת העומר
"אז ישיר משה"*	חג השני של פסח	היום שישה ימים לעומר.
לאלה מימונה	המימונה	היום שבעה ימים שהם שבוע אחד לעומר.
"אלי, אלי" (הליכה לקיסריה)	יום הזיכרון לשואה ולגבורה	היום שנים-עשר יום שהם שבוע אחד וחמישה ימים לעומר.
"אני מבטיח לך"	יום הזיכרון לחללי צה"ל ולנפגעי פעולות האיבה	היום תשעה-עשר יום שהם שני שבועות וחמישה ימים לעומר.
"כל הארץ דגלים"	יום העצמאות	היום עשרים יום שהם שני שבועות ושישה ימים לעומר.
"אש, אש"	ל"ג בעומר	היום שלושה ושלושים יום שהם ארבעה שבועות וחמישה ימים לעומר.
"שישו את ירושלים"	יום ירושלים	היום שלושה וארבעים ימים שהם שישה שבועות ויום אחד לעומר.

* השיר "אז ישיר משה" הוא הפסוק הראשון ב"שירת הים" (שמות פרק ט"ו). נוהגים לומר את הפסוק הזה בכל יום בתפילת שחרית. בבתי הכנסת הספרדיים מקובל לשיר אותו. "שירת הים" היא חלק מקריאת התורה בשביעי של פסח.

דף עבודה: ימים מיוחדים בספירת העומר

לפניכם מילים מכמה שירים.
כל אחד מהשירים מתאים לאחד מהימים המיוחדים החלים בימי ספירת העומר.
א. קראו את מילות השירים.

1
שישו את ירושלים
גלו בה,
גלו בה כל אֶהְבֶּיהָ.

2
כל הארץ דגלים, דגלים,
עם רוקד גלים, גלים
עם שמח, טף צוהל
חג היום לישראל.

3
שיר במרוקנית:
לאֵלֶה מִימוֹנָה / מִבְּרוּכָה מְסֻעוּדָה
(בעברית -
מימונה הגבירה / מבורכת בת

4
פתאום רעם ברק,
[חייל] אָחַד צָעַק: "פָּצוּעַ!"
"אֲנִי כֹכֵר בָּא" – עֲנָה לוֹ הַחֹבֵשׁ.

5
אֶז יִשִּׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַה'
וַיֹּאמְרוּ לְאָמֹר:
אֲשִׁירָה לַה' כִּי גָאֵה גָאֵה

6
אֵשׁ, אֵשׁ עַל כָּל תֵּל,
מִי זֹרֵחַ מִי צוֹהֵל?
אֵשׁ, אֵשׁ, זֶה הַלַּיִל
חַג הוּא, חַג לְיִשְׂרָאֵל.

7
אֵלֵי, אֵלֵי
שָׁלֵא יִגְמֹר לְעוֹלָם
הַחֹל וְהַקָּיָם,
רִשְׁרוּשׁ שֶׁל הַמַּיִם,

ב. השלימו את הטבלה.

השיר המתאים	שם היום המיוחד	מספרו של היום בספירת העומר
		היום שישה ימים לעומר.
		היום _____ ימים שהם שבוע אחד לעומר.
		היום שנים-עשר ימים שהם שבוע _____ ו _____ ימים לעומר.
		היום _____ ימים שהם שני שבועות וחמישה ימים לעומר.
		היום עשרים ימים שהם _____ שבועות ו _____ ימים לעומר.
		היום _____ ימים שהם ארבעה שבועות וחמישה ימים לעומר.
		היום _____ ימים שהם שישה שבועות ויום אחד לעומר.